

ACCESUL POPULAȚIEI DIN ROMÂNIA LA UTILITĂȚILE PUBLICE: CONSUMUL DE ENERGIE

MARIANA STANCIU

Pentru aproape un sfert din populația României, accesul la utilitățile publice și consumul de energie sunt o adevărată provocare. Capacitatea de plată a diverselor categorii de consumatori și rațiunile pentru care aceasta ar trebui promovată constituie doar câteva dintre subiectele abordate în acest articol.

DISPONIBILUL DE ENERGIE ȘI EFICIENȚA EXPLOATĂRII ACESTUIA

Consumul de energie/locuitor constituie un indicator deosebit de relevant al gradului de civilizație atins de fiecare popor. Evoluția acestui indicator pe termen mediu sau lung, pentru diverse țări, exprimă, între altele, și ordinul de mărime al eventualelor decalaje de dezvoltare dintre națiuni.

Principial, disponibilul autohton de resurse energetice convenționale poate juca un rol în stimularea sau, după caz, restrângerea consumului de energie al unei națiuni, dar o asemenea regulă funcționează mai ales pentru țările slab dezvoltate (cum sunt, de exemplu, Angola, Algeria, Irakul ș.a.) (tabelul nr. 1). Țările dezvoltate, fără excepție, indiferent de nivelul producției interne, sunt mari consumatoare de energie.

În prezent, din perspectiva raportului producție autohtonă/consum de energie, în lume, există mai multe categorii de țări, după cum urmează:

- țări mari producătoare de energie, cu consum relativ mare (Arabia Saudită, Bahrain, Emiratele Arabe Unite, Canada ș.a.);
- țări mari producătoare de energie cu consum autohton relativ scăzut (Angola, Algeria, Gabon, Irak ș.a.);
- țări cu producție relativ scăzută, dar cu consum relativ ridicat, cum sunt majoritatea țărilor vest-europene (Elveția, Finlanda, Franța, Germania, Grecia, Italia ș.a.), dar și Japonia;
- țări cu producție relativ apropiată de nivelul consumului propriu (R. P. Chineză, Polonia ș.a.);
- țări cu producție și consum relativ scăzut (India, Indonezia ș.a.).

Economia românească, după ce o vreme a fost exportatoare de petrol (în anii '40-'50), a ajuns, în prezent, dependentă de import pentru mai mult de 50% din necesarul de consum național de energie.

Tabelul nr. 1

Producția și consumul de energie primară/locuitor, în anul 2001, în mai multe țări

Țara	Kg în echivalent cărbune ¹		Kg în echivalent petrol ²	
	Producția	Consumul	Producția	Consumul
Algeria	6 528	1 369	4 571	959
Angola	4 144	207	2 903	145
Arabia Saudită ³	32 898	7 329	23 043	5 132
Argentina	3 231	2 110	2 263	1 478
Australia	18 447	8 582	12 915	6 008
Austria	1 192	4 690	834	3 283
Belgia	1 715	7 382	1 203	5 171
Bulgaria	1 759	3 400	1 233	2 382
Canada	17 474	10 943	12 237	7 662
Columbia	2 294	690	1 606	483
Republica Cehă	3 981	5 579	2 787	3 906
R. P. Chineză	897	856	628	599
Danemarca	6 854	4 349	4 801	3 045
Elveția ⁴	2097	5 018	1 470	3 514
Emiratele Arabe Unite	76 110	19 212	53 309	13 456
Finlanda	2 345	7 247	1 644	5 076
Franța ⁵	3 025	6 026	2 122	4 223
Gabon	18 245	1 716	12 781	1 201
Germania	2 193	5 663	1 537	3 966
Grecia	1 324	4 112	927	2 879
Irak	7 250	1 500	5 079	1 050
Italia ⁶	677	4 222	474	2 956
Japonia	1 114	5 329	781	3 732
Kuweit ³	79 705	12 910	55 830	9 040
Luxemburg	261	9 814	182	6 871
Norvegia ⁷	74 859	9 773	52 431	6 839
Olanda	5 857	7 522	4 102	5 267
Pakistan	257	416	180	291
Polonia	2 828	3 228	1 980	2 260
Qatar	160 033	42 500	112 087	29 766
Regatul Unit	6 382	5 467	4 470	3 829
România	1 814	2 392	1 269	1 674
Federația Rusă	10 135	5 989	7 099	4 194
Spania	1 056	3 922	740	2 747
SUA	8 594	11 067	6 019	7 750
Suedia	4 165	6 738	2 919	4 721
Turcia	400	1 307	280	915
Ungaria	1 588	3 467	1 112	2 428

¹ Combustibilul convențional definit ca având puterea calorică netă de 7 000 kcal/kg (29 308 kJ/kg).

² Combustibilul convențional definit ca având puterea calorică netă de 10 000 kcal/kg (41 868 kJ/kg).

³ Inclusiv cota aferentă din producția Zonei Neutre.

⁴ Inclusiv Liechtenstein.

⁵ Inclusiv Monaco.

⁶ Inclusiv San Marino.

⁷ Inclusiv Insulele Svalbard și Jan Mayen.

Sursa: *Anuarul Statistic al României, 2004*, INS, p. 800–801.

Un nivel de analiză intens utilizat în domeniul consumului de energie internațional are în vedere *randamentul general al exploatării și valorificării resurselor energetice*. O calitate ridicată a locuirii presupune, în primul rând, o performanță energetică înaltă a clădirilor, atât din perspectiva conservării căldurii – în țările cu climă rece, cât și a menținerii aerului condiționat – în țările cu climă foarte caldă.

Regiunea Comunității Economice Europene este abundent și constant aprovizionată cu energie din surse autohtone și din import, zona respectivă remarcându-se și printr-o eficiență a valorificării energiei dintre cele mai ridicate de pe glob. În intervalul anilor 1990–2000, în Regiunea CEE, consumul total de energie a crescut, în general, mai lent decât PIB-ul regional, cu aproximativ 2%/an. Cea mai mare creștere a consumului total de energie a provenit din sectorul gazelor naturale (4,2%, în anul 2000) (ECE, UN, 2003, p. 229).

După petrolul brut, gazele naturale constituie combustibilul preferat al europenilor, datorită flexibilității sale în utilizare, consecințelor ecologice relativ prietenoase ale exploatării (comparativ cu consecințele exploatării altor tipuri de combustibili) și relativei lor abundențe. Cei mai mari producători de gaze naturale din regiune sunt: Norvegia, Federația Rusă, un alt producător important fiind Canada (186 mld. m. cubi/an) (ECE, UN, 2003, p. 229).

În prezent, atât Estul cât și Vestul continentului european utilizează un mix relativ stabil de combustibili, constituit, preponderent, din petrol și gaze naturale (în balanța energiei primare), în consumul final un rol tot mai însemnat revenind electricității. Gazele naturale, petrolul brut și alte materii prime constituie cele mai importante mărfuri care fac obiectul tranzacțiilor comerciale Est–Vest în Europa actuală. Exportul de gaze naturale realizat de Federația Rusă a constituit multă vreme un factor-cheie în asigurarea securității energetice europene. Ca efect al crizei financiare survenite în februarie 2006 în acest domeniu, statele europene caută, în prezent, noi modalități de autonomizare (în raport cu importul din Federația Rusă) a consumului lor de energie.

În același context, dar și ca răspuns față de obligațiile asumate prin Protocolul de la Kyoto, mai multe țări din CEE și-au formulat și asumat diverse strategii de valorificare a unor surse regenerabile de energie, dată fiind natura durabilă și ecologică a acestora. Cele mai încurajatoare rezultate în acest sens au fost obținute de Islanda și Norvegia, ale căror sisteme energetice naționale utilizează în proporție de 73%, respectiv 53%, surse regenerabile (energie solară și eoliană).

În majoritatea țărilor europene, cele mai multe locuințe au între 3 și 5 camere. Locuințele cu mai puțin de trei camere ca, de altfel, și cele aflate în construcții

supraetajate sunt mai frecvente în țările Central și Est Europene și în CSI. Patternurile actuale utilizate de țările europene în domeniul condiționării termice a locuințelor sunt relativ diverse. Doar în unele dintre acestea prevalează sistemele centralizate de încălzire (tabelul nr. 2: Danemarca – 98,3%, Finlanda – 91,5%, Luxemburg – 99,1%, Suedia – 100% ș.a.). În alte țări, acest tip de condiționare termică a locuințelor este prezent doar în proporții foarte scăzute (Spania – 9,1%, Italia – 26,4%, Bulgaria – 12,7% ș.a.) (ECE, 2003, p. 208).

În contextul țărilor central și est europene, România deținea, încă din anul 1990, cel mai mare număr de blocuri de locuințe. Cu toate acestea, în anul 1992, țara noastră se caracteriza printr-o proporție relativ mică a locuințelor conectate la sistemul centralizat de distribuție a agentului termic (38,9%), în numărul total de locuințe (tabelul nr. 2).

Tabelul nr. 2

Locuințe cu încălzire centrală în regiunea CEE

Țara	Anul	Numărul de locuințe	Proporția locuințelor conectate la sistemele centralizate de distribuție a agentului termic
Austria	2001	3284	77,1
Danemarca	2000	2509	98,3
Finlanda	1998	2450	91,5
Franța	1999	28702	82,8
Germania	1998	37050	86,9
Irlanda	2000	1293	59,0
Italia	1991	19736	26,4
Luxemburg	1991	139	99,1
Olanda	1998	6522	86,3
Suedia	2000	4294	100,0
Islanda	1993	97	100,0
Bulgaria	2001	3686	12,7
Republica Cehă	1998	3731	79,8
Ungaria	1999	4061	47,6
Polonia	2001	11946	72,9
România	1992	7682	38,9
Canada	1990	10013	94,6
Statele Unite	1999	112292	88,1

Sursa: *Trends in Europe and North America*, ECE, UN, 2003, p. 208.

Potrivit recensământului din anul 2002, în România existau 4 819 104 clădiri rezidențiale (dintr-un total de 4 848 100 clădiri). O pondere de 53% dintre clădirile rezidențiale sunt mai vechi de 40 de ani, 37% au o vechime cuprinsă între 20–40 ani, iar 10% au sub 10 ani vechime.

Dintre acestea, 83 799 erau blocuri de locuințe (79 077 în urban), care cuprindeau 2 984 577 apartamente, adică 38% din numărul total de locuințe. Cele mai multe apartamente (97%) se află în proprietate privată.

În anul 2002, în jur de 28% din populația țării (locuind în 2 353 506 apartamente) a continuat să beneficieze de serviciile sistemelor publice centralizate de alimentare cu energie termică (din care 99% în urban). Până în anul 2005, numărul apartamentelor de acest tip s-a micșorat cu încă 427 043 (tabelul nr. 3).

Cât despre calitatea locuirii în blocurile românești construite în anii '70-'80, aprecierile specialiștilor (ca, de altfel, și ale multora dintre locatari) atestă că aceasta lasă mult de dorit. În fapt, fondul locativ respectiv cumulează un conglomerat de probleme extrem de dificil de demontat și abordat (necesitatea unor reparații capitale și consolidări, necesitatea unor reabilitări energetice și fonice ș.a.).

În pofida neajunsurilor amintite mai sus și, deci, a existenței unor condiții de locuire extrem de precare, este un fapt larg cunoscut că, în a doua jumătate a anilor '90, din cauza creșterii vertiginoase a prețurilor energiei și utilităților publice, în România a avut loc un proces masiv de decuplare a apartamentelor la bloc, de la sistemele centralizate de distribuție a agentului termic (tabelul nr. 3), deși doar o parte relativ scăzută din populația decuplată a dispus de fondurile necesare instalării unei centrale de apartament.

Tabelul nr. 3

Evoluția numărului de abonați la serviciile de încălzire urbană din România

An	Nr. de apartamente alimentate prin sistemul centralizat de încălzire termică
2000	2 696 630
2001	2 485 295
2002	2 353 506
2003	2 115 186
2004	1 950 000
2005	1 926 463

Sursa: Ministerul Administrației și Internelor, 2006.

În anul 2002, potrivit datelor din *Recensământul populației și locuințelor*, în țara noastră, ponderea persoanelor care locuiau în gospodării ce utilizau diverse modalități de încălzire era următoarea:

Tabelul nr. 4

Ponderea populației din România ce utilizează diverse modalități de încălzire a locuinței, în anul 2002

% din totalul persoanelor	Total	Urban	Rural
Încălzire prin termoficare (rețea publică sau locală)	29,2%	55,4%	0,5%
Încălzire cu centrală proprie	6,1%	10,4%	1,3%
Încălzire cu sobe	62,7%	30,7%	97,6%
Alt mod de încălzire	2,1%	3,5%	0,5%

Sursa: *Recensământul populației și locuințelor, România, 2002*.

Creșterea fără precedent a prețului energiei din țara noastră a fost motivată de autorități prin dependența pe care țara noastră o are față de resursele energetice din import.

Practic însă, România este importatoare netă de resurse energetice primare (petrol și gaze naturale) de circa 25 de ani, dependența de import fiind, în prezent, de circa 42% pentru gazele naturale și circa 60% pentru petrol. Cu toate că, în prezent, țara noastră recurge la importuri masive, scump plătite, de resurse energetice, specialiștii apreciază că sistemul de valorificare a acestora este extrem de neperformant, pierderile energetice rezultate fiind deosebit de mari (circa 35–40%) (Leca A., Ciobanu A., Constantinescu J., Petrescu G., 2006). Toate pierderile înregistrate astfel sunt suportate, în final, de consumatori, acestea reflectându-se fie în facturile energetice, fie în prețurile tot mai ridicate ale bunurilor și serviciilor.

În anul 2000, din consumul de energie final al țării noastre, 34% revenea sectorului rezidențial (circa 25 milioane tone echivalent petrol (1tpe = 10,01; Gcal = 11,63 Mwh)).

Potențialul de reducere a pierderilor de energie din clădirile din România este apreciat de specialiști în jurul valorii de 40% din consumul curent. Ponderea consumului energetic al sectorului rezidențial din țările UE, în consumul final aferent anului 2000, a fost de 41%, în condițiile în care clădirile din regiunea UE sunt de circa trei ori mai eficiente energetic decât cele din România (Leca A. ș.a., 2006). Însă chiar și la un asemenea nivel de performanță, țările din UE și-au propus, prin propria strategie energetică pe termen lung, reducerea consumului energetic din clădiri, cu 22%, până în anul 2010. Evaluările cele mai recente relevă că țările UE au un consum specific de energie pentru condiționarea termică a clădirilor de circa 40kwh/m²/an, în timp ce în țara noastră acest indicator este de trei ori mai mare (Leca A. ș.a., 2006).

Bilanțul mediu actual al consumurilor energetice pentru un apartament construit în România, în perioada 1970–1985, prezintă următoarea structură: circa 55% încălzire incintă de locuit, 25% apă caldă de consum, 13% energie pentru aparatele electrice (inclusiv iluminatul locuinței), 7% energie pentru prepararea alimentelor. Se remarcă ponderea deosebit de ridicată a consumului energetic, în scopul încălzirii incintei, fapt care subliniază importanța deosebită și urgența inițierii unui efort susținut și masiv de reabilitare și reparare a locuințelor, în vederea eliminării risipei de energie. În prezent, potrivit specialiștilor din domeniu, în locuințele din țara noastră, *randamentul utilizării agentului termic și a apei calde menajere* este de numai 43% din energia furnizată prin intermediul resurselor primare, *potențialul de economisire* la acest capitol fiind de circa 1,4 milioane tpe/an (Leca A., ș.a., 2006).

Obiectivul reabilitării termice a clădirilor din țara noastră este cuprins și în *Documentul de poziție al României*, la cap. 14 – *Energie (Eficiență energetică)*, realizându-se prin intermediul a diverse programe naționale și locale.

După anul 2000, au fost emise mai multe acte legislative având ca obiect creșterea eficienței energetice a clădirilor (Directiva nr. 8/2004 privind promovarea cogenerării, Directivele 80/2001, 93/76 SAVE și 96/61 CE, privind funcționarea instalațiilor mari de ardere, controlul și limitarea emisiilor în atmosferă ș.a.).

În anul 2005, a fost adoptată Legea nr. 372 privind performanța energetică a clădirilor, care conține prevederi referitoare la obligativitatea elaborării *certificatelor de performanță energetică a clădirilor* și punerea acestora la dispoziția eventualilor cumpărători sau chiriași, de către proprietari, în cazul efectuării unor tranzacții cu locuințele respective. Prevederile menționate se vor pune în aplicare peste trei ani de la data emiterii legii.

PROTECȚIA SOCIALĂ A POPULAȚIEI CU VENITURI MICI FAȚĂ DE CREȘTERILE PREȚURILOR LA ENERGIE

Declinul masiv al veniturilor reale, pentru o parte destul de consistentă a populației, pe fondul creșterii constante a prețurilor utilităților publice și energiei, a determinat acutizarea extremă a vulnerabilității economice a populației cu venituri mici. Un moment de vârf al accentuării fenomenului sărăciei din țara noastră a fost anul 2000, când rata sărăciei a atins valori deosebit de ridicate: 46,3% în rural și 22,2% în urban, adică 35,9% la nivel național (CASPI, 2004).

După anul 2000, ponderea *cheltuielilor de consum* în totalul sumelor utilizate de o gospodărie a cunoscut variații mici de la un an la altul, situându-se, în anul 2004, la nivelul de 75,7% din totalul cheltuielilor efectuate. Prioritare au fost întotdeauna nevoile alimentare zilnice care, la nivelul mediei pe țară, au reprezentat între 46,4% în 1997 și 38,5% în 2004, din cheltuielile bănești de consum. În același interval, plata serviciilor s-a aflat într-o creștere continuă, (având o pondere de 27,9% în anul 2004 – adică +9 puncte procentuale față de anul 1997), îndeosebi ca urmare a *creșterii cheltuielilor obligatorii* (întreținerea locuinței, transport și telecomunicații) (*Tendințe sociale*, INS, 2005).

Din datele INS privind distribuția populației pe tipuri de încălzire a locuinței și decile de consum (ancheta asupra bugetelor de familie, din anii 2002–2004), rezultă că, *cea mai mare parte a populației care nu beneficiază de nici un fel de încălzire, ori s-a debransat de la sistemele centralizate de distribuție a agentului termic se află în primele cinci decile de venituri (cele mai sărace) (66%, în anul 2004)*. În aceeași categorie se situează și majoritatea populației care își încălzește locuința cu lemne (din mediul rural ori din suburbiile orașelor) (69%, în anul 2004).

Luând act de amploarea socială deosebită a fenomenului amintit, guvernele succesive aflate la putere, în anii '90 și după, prin intermediul mai multor acte normative, au conceput și readaptat permanent o schemă de protecție socială adresată familiilor aflate în imposibilitate de a-și achita cheltuielile de întreținere, ori de a-și asigura combustibilul necesar încălzirii locuinței în sezonul rece.

Primul act normativ ce a reglementat acordarea de ajutoare pentru încălzirea locuinței conectate la sistemul centralizat de distribuție a agentului termic a fost Ordonanța de Urgență nr. 69/1997, ale cărei prevederi au fost aplicate în intervalul noiembrie 1997 – martie 1999.

Începând din anul 2001, prin Ordonanța de Urgență nr. 115, s-a acordat ajutor financiar și pentru încălzirea locuinței cu gaze naturale.

În anul 2003, s-a efectuat unificarea reglementărilor privind ajutoarele acordate direct populației pentru încălzirea locuinței (cu agent termic produs centralizat, gaze naturale, lemne, cărbuni și alți combustibili), prin intermediul Ordonanței de Urgență nr. 5. Această Ordonanță nu a putut înlătura însă lipsa resurselor economice de la nivelul local al administrației publice, menite să finanțeze facilitățile prevăzute prin lege pentru populația aflată în dificultate.

Din noiembrie 2003, prin Ordonanța de urgență nr. 81, Ministerul Muncii Solidarității Sociale și Familiei a preluat integral plata ajutoarelor pentru încălzirea centralizată și cea cu gaze naturale, efectuând-o însă direct la furnizori, urmând ca stabilirea *dreptului de a primi ajutor* să rămână în sarcina autorităților locale. Tot în responsabilitatea administrațiilor locale a rămas și acordarea ajutoarelor pentru încălzirea cu lemne, cărbune și alți combustibili petrolieri.

Unele deficiențe de aplicare ale OU 81/2003 au fost corectate prin OG 55/2004, care prevede *garantarea acordării ajutorului solicitat și simplificarea procedurilor de solicitare a ajutorului*.

Prin OG 55/2004, au fost introduse *bonurile valorice* ca modalitate de plată simplificată pentru încălzirea locuinței și au fost actualizate limitele de venituri medii nete lunare pe membru de familie și cuantumurile ajutoarelor prevăzute prin OU 81/2003.

În pofida luării unor asemenea măsuri de sprijin pentru populația cu venituri mici, se pare că situația socială a rămas destul de critică.

Potrivit datelor INS (*Condiții de viață ale populației din România, 2005*), în intervalul 2002–2004, o pondere importantă a gospodăriilor (29,7% în 2002 și 23,6% în 2004) nu și-a putut achita la timp unele cheltuieli strict necesare (tabelul nr. 5).

Tabelul nr. 5

Gospodării care nu au putut achita la timp unele cheltuieli (%)

Anul	Pondere în totalul gospodăriilor	Din care, nu au putut achita la timp			
		Chiria	Întreținerea locuinței	Lumina	Abonamentele radio-tv
2002	29,7	4,8	70,6	36,2	17,1
2003	26,1	3,2	72,7	33,9	16,2
2004	23,6	4,6	64,6	36,9	15,8

Sursa: *Condiții de viață ale populației din România, INS* (p. 94).

În anul 2004, circa 32,5% din populație declara, în cadrul *Anchetei bugetelor de familie* a INS, **lipsa încălzirii adecvate a locuinței** (*Condiții de viață ale populației din România*, 2005, p. 114).

Actualizarea limitelor de venituri și a cuantumurilor aferente ajutoarelor acordate pentru încălzirea locuinței a fost realizată și pentru sezonul rece 2005–2006, prin HG 776/2005 și 1666/2005. Prin aceste acte normative, limitele de venituri medii nete lunare/membru de familie au fost majorate cu 11,5% (adică cu indicele de creștere a veniturilor salariale aferent perioadei respective).

Cuantumurile ajutoarelor acordate pentru încălzirea locuinței în sistem centralizat au fost majorate cu 20% (potrivit creșterii prețului național de referință al Gcal, de la 896 000 lei/Gcal la 1 075 000 lei/Gcal).

Ajutoarele acordate pentru încălzirea cu gaze naturale au fost majorate cu 34,7%, pentru lunile noiembrie–decembrie 2005 și cu încă 17%, pentru intervalul ianuarie–martie 2006. Ajutoarele pentru încălzirea cu alți combustibili a fost majorată cu 11,7%.

La data de 01. 02. 2006, numărul total de ajutoare acordate pentru încălzirea locuinței cu energie termică și gaze naturale era de 1 088 910, adică 3 050 000 persoane, reprezentând 14,7% din populația țării (Călinoiu D., MMSSF, 2006).

CONCLUZII

- În pofida abundenței reglementărilor legale din domeniul gestionării resurselor energetice naționale, *România nu dispune încă de o politică energetică articulată larg cuprinzător* și, prin urmare, *nici de o strategie privind eliminarea risipei* prin gestionarea cu eficiență maximă a disponibilului de resurse energetice, la nivel național, deși România este semnatară a Protocolului de la Kyoto.

- România nu dispune de o strategie de protecție socială consistentă fundamentată pe cunoașterea situației sociale a populației dezavantajate economic (îndeosebi, a populației sărace din rural, dar și a altor minorități defavorizate). Acest fapt este cu atât mai grav cu cât se preconizează ca, începând cu anul 2007, *să se renunțe la subvenționarea actuală a prețului energiei*. În acest sens, *sistemul românesc de protecție socială* (inclusiv în domeniul acordării ajutoarelor pentru încălzirea locuinței, montării unor centrale etc.) trebuie supus unui *nou proces de raționalizare și reformare*, în acord cu noile evoluții ce s-au produs, și se vor mai produce, pe piețele muncii, dar și în domeniul reglementărilor similare din spațiul UE. De exemplu, lucrătorii pe cont propriu din agricultură sunt, în prezent, categoria socială cea mai puțin protejată, inclusiv în ceea ce privește accesul la utilitățile publice, deoarece ei nu plătesc contribuții sociale, iar cea mai mare parte a lor trăiesc la, ori sub, nivelul pragului de sărăcie.

- Pe fondul creșterii prețurilor la energie și utilități publice, consumatorii au manifestat, în ultimii 7–8 ani, tendințe clare de a renunța la facilitățile respective, ceea ce, per ansamblu a echivalat cu un regres masiv al calității vieții celor în

cauză. Actualele sisteme de producere a energiei termice mai asigură serviciul de încălzire și apă caldă doar pentru circa 29% din populația țării (55% din populația urbană). Actualele sisteme centralizate de furnizare a energiei termice au randamente scăzute, pierderi foarte mari, și impun costuri ridicate de producție, care nu pot fi suportate de utilizatori, în foarte mare parte. Sistemul românesc de înlesnire a accesului populației la resursele energetice s-a dezvoltat haotic și, de aceea, este extrem de eterogen. Ca urmare, pentru a-l asista social, pe termen scurt și mediu, este nevoie de utilizarea unui pachet de măsuri sociale fin articulat, adresat tuturor categoriilor de consumatori aflați în imposibilitate de plată a cheltuielilor cu întreținerea locuinței.

- În luna februarie, 2006, circa 19% din populația țării a solicitat și a beneficiat de ajutoare, în diverse cantități, pentru plata consumului de energie. Să nu pierdem din vedere însă că, o altă parte a populației sărace, nu știe, nu poate ori nu consimte să solicite un asemenea ajutor. Judecând după toate acestea, dar și după proporția populației care în anul 2004 nu și-au putut achita la timp cheltuielile de întreținere, rezultă că ponderea populației celei mai sărace din România nu oscilează în jurul valorii de 5–10% (așa cum s-a afirmat în repetate rânduri, în anii '90), ci este cu mult mai mare (unde va spre 15–20%).

- România este, în prezent, țara europeană cu cel mai ridicat număr de locuințe (inclusiv la bloc) ce necesită investiții majore în vederea reparării, reabilitării energetice și fonice. Gradul redus de izolare termică și fonică, precum și uzura avansată a majorității locuințelor din țara noastră este consecința faptului că, înainte de criza energetică din anul 1973 (când s-au construit multe dintre locuințele aflate în uz în prezent), nu au existat reglementări privind protecția termică și fonică a clădirilor. Construcțiile cele mai deficitare din acest punct de vedere sunt cele construite între anii 1950–1985, cu închideri din prefabricate din beton armat. Consumul specific anual de energie al acestor clădiri este de circa 120 kWh/m²/an, adică de trei ori mai mare decât nivelul acceptat, în prezent, în zona UE. Deși prin Ordonanța de Urgență nr. 187/2005 s-a reglementat finanțarea executării lucrărilor de reabilitare termică la aceste clădiri, costurile ridicate pentru efectuarea lucrărilor constituie un impediment major în îndeplinirea programelor anuale.

BIBLIOGRAFIE

1. Călinoiu D., *Măsuri de protecție a populației cu venituri reduse în perioada sezonului rece*, MMSSF, Prezentare la atelierul de lucru „Accesul la energie și suportabilitatea facturii”, 10 martie, 2006, CCIR, USAID.
2. CASPIS, *Dinamica sărăciei pe medii de rezidență*, România 1995–2004, Baza de date a ICCV, coordonator Cătălin Zamfir, 2004.
3. ECE, *Trends in Europe and North America*, Statistical Yearbook, UN, 2003.
4. INS, *Anuarul statistic al României*, 2004.
5. INS, *Condiții de viață ale populației din România*, 2005.

6. INS, *Tendențe sociale*, 2005.

7. Leca A., Ciobanu A., Constantinescu J., Petrescu G., *Facilități financiare și fiscale, inclusiv utilizarea fondurilor structurale ale UE pentru reabilitarea energetică a clădirilor de locuit multietajate*, Programul REP 3, CCIR, USAID, 2006.

***F**or about a quarter of the Romanian population, the acces to public utilities and use of energy is a real challenge. The ability of different consumer groups to pay for energy and why we should promote energy affordability in Romania are only some of the issues of this article.*